

Asia C-133/24

**Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 98 artiklan 1 kohdan mukainen
ennakkoratkaisupyynnön tiivistelmä**

Jättämispäivä:

16.2.2024

Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin:

Tribunal da Concorrência, Regulação e Supervisão (Portugali)

Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

18.12.2023

Valittajat:

CD Tondela – Futebol, SAD

Clube Desportivo Feirense – Futebol, SAD

Liga Portuguesa de Futebol Profissional (LPFP)

Académico de Viseu Futebol Clube, SAD

Os Belenenses – Sociedade Desportiva de Futebol, SAD

Moreirense Futebol Clube – Futebol, SAD

Marítimo da Madeira, Futebol, SAD

Vitória Sport Clube – Futebol, SAD

Futebol Clube do Porto, Futebol, SAD

Sporting Clube de Portugal – Futebol, SAD

Sport Lisboa e Benfica, Futebol, SAD

Associação Académica de Coimbra – Organismo Autónomo de Futebol, SDUQ, Lda

Vastapuoli:

Autoridade da Concorrência

Pääasian kohde

Pääasiassa on ratkaistavana, voidaanko Portugalin ammattilaisjalkapalloilun ylimmän ja toiseksi ylimmän sarjatason keskeisimpien urheiluseurojen sopimusta siitä, että ne aikoivat olla tekemättä sopimuksia sellaisten ammattijalkapalloilijoiden kanssa, jotka olivat yksipuolisesti irtisanoneet työsopimuksensa covid-19-pandemiasta aiheutuneiden seikkojen tai poikkeuksellisten, erityisesti urheilukauden pidentämisestä koskeneiden, päätösten vuoksi, pitää tarkoituksensa perusteella kilpailua rajoittavana yritysten yhteenliittymän sopimuksena.

Ennakkoratkaisukysymykset

1. Voidaanko etäyhteyksin Zoom- tai Microsoft Teams -alustan kautta 7.4.2020 tehtyä ammattilaisjalkapalloilun ylimmän sarjatason kaikkien urheiluseurojen välistä sopimusta, johon seuraavana päivänä liittyi suurin osa jäsenvaltion ammattilaisjalkapalloilun toiseksi ylimmän sarjatason joukkueista ja johon molemmissa tapauksissa osallistui ammattilaisjalkapalloilutoimintaa asianomaisessa jäsenvaltiossa järjestävä ja sääntelevä järjestö sekä jolla seurat sopivat, etteivät ne tee sopimuksia mainittujen sarjojen ammattijalkapalloilijoiden kanssa, jos he ovat yksipuolisesti irtisanoneet työsopimuksensa vedoten covid-19-pandemian aiheuttamiin seurauksiin tai siihen liittyviin poikkeuksellisiin päätöksiin, kuten urheilukauden pidentämiseen, pitää tässä ennakkoratkaisupyyntönsä kuvatuissa olosuhteissa urheilsääntönä [18.7.2006 annettuun] tuomioon Meca-Medina [ja Majcen v. komissio] (C-519/04 P, EU:C:2006:492)] perustuvassa oikeuskäytännössä tarkoitettulla tavalla?

2. Voidaanko etäyhteyksin Zoom- tai Microsoft Teams -alustan kautta 7.4.2020 tehtyyn ammattilaisjalkapalloilun ylimmän sarjatason kaikkien urheiluseurojen väliseen sopimukseen, johon seuraavana päivänä liittyi suurin osa jäsenvaltion ammattilaisjalkapalloilun toiseksi ylimmän sarjatason joukkueista ja johon molemmissa tapauksissa osallistui ammattilaisjalkapalloilutoimintaa asianomaisessa jäsenvaltiossa järjestävä ja sääntelevä järjestö sekä jolla seurat sopivat, etteivät ne tee sopimuksia mainittujen sarjojen ammattijalkapalloilijoiden kanssa, jos he ovat yksipuolisesti irtisanoneet työsopimuksensa vedoten covid-19-pandemian aiheuttamiin seurauksiin tai siihen liittyviin poikkeuksellisiin päätöksiin, kuten urheilukauden pidentämiseen, perustuvaa sääntöä tässä ennakkoratkaisupyyntönsä eriteltyine piirteineen ja tavoitteineen sekä kuvatuissa olosuhteissa pitää 19.2.2002 annettuun tuomioon Wouters ym. (C-309/99, EU:C:2002:98, 97 kohta) ja 18.7.2006 annettuun tuomioon Meca-Medina ja Majcen v. komissio (C-519/04 P, EU:C:2006:492, 42 kohta)

perustuvan oikeuskäytännön valossa oikeasuhteisena ja tarkoitukseensa soveltuvana ja siten SEUT 165 artiklassa säädetty huomioon ottaen SEUT 101 artiklan 1 kohdan mukaisena?

3. Onko SEUT 101 artiklan 1 kohta esteenä sellaiselle tulkinnalle, että piirteiltään ja tavoitteiltaan tässä ennakkoratkaisupyynnössä kuvatun kaltaista ja kuvatuissa olosuhteissa etäyhteyksin Zoom- tai Microsoft Teams -alustan kautta 7.4.2020 tehtyä ammattilaisjalkapalloilun ylimmän sarjatason kaikkien urheiluseurojen välistä sopimusta, johon seuraavana päivänä liittyi suurin osa jäsenvaltion ammattilaisjalkapalloilun toiseksi ylimmän sarjatason joukkueista ja johon molemmissa tapauksissa osallistui ammattilaisjalkapalloilutoimintaa asianomaisessa jäsenvaltiossa järjestävä ja sääntelevä järjestö sekä jolla sovittiin seurojen kesken, etteivät ne tee sopimuksia mainittujen sarjojen ammattijalkapalloilijoiden kanssa, jos he ovat yksipuolisesti irtisanoneet työsopimuksensa vedoten covid-19-pandemian aiheuttamiin seurauksiin tai siihen liittyviin poikkeuksellisiin päätöksiin, kuten urheilukauden pidentämiseen, voidaan pitää tarkoitukseen perustuvana kilpailun rajoituksena sen vuoksi, että se ilmentää riittävää vahingollisuutta kilpailulle?

Unionin oikeussäännöt ja unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö, joihin viitataan

- SEUT 101 artiklan 1 kohta ja SEUT 165 artikla
- Perustamissopimuksen 81 ja 82 artiklassa vahvistettujen kilpailusääntöjen täytäntöönpanosta 16.12.2002 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1/2003 (EYVL 2003, L 1, s. 1) 3 artikla
- Julkisasiamies Rantosin ratkaisuehdotus 15.12.2022, European Superleague Company S.L. v. UEFA ja FIFA (C-333/21, EU:C:2022:993, 62 kohta)
- Tuomio 25.3.2021, Sun Pharmaceutical Industries ja Ranbaxy (UK) v. komissio (C-586/16 P, ei julkaistu, EU:C:2021:241, 86 kohta)
- Tuomio 25.4.2013, Asociația Accept (C-81/12, EU:C:2013:275, 45 kohta)
- Tuomio 16.3.2010, Olympique Lyonnais (C-25/08, EU:C:2010:143, 40 kohta)
- Tuomio 18.7.2006, Meca-Medina ja Majcen v. komissio (C-519/04 P, EU:C:2006:492)
- Tuomio 19.2.2002, Wouters ym. (C-309/99, EU:C:2002:98, 97 kohta)
- Tuomio 15.12.1995, Bosman (C-415/93, EU:C:1995:463, 106 ja 110 kohta)
- Tuomio 12.12.1974, Walrave ja Koch (36/74, EU:C:1974:140, 8 kohta)

- Tuomio 16.12.2020, International Skating Union v. komissio (T-93/18, EU:T:2020:610, 109 kohta)

Kansalliset oikeussäännöt, joihin viitataan

A Kilpailua rajoittavia menettelytapoja koskevat säännöt

- 1 Uuden kilpailusäännösten hyväksymisestä sekä 11.6.2003 annetun lain nro 18/2003 ja 25.8.2006 annetun lain nro 39/2006 kumoamisesta ja 13.1.1999 annetun lain nro 2/99 muuttamisesta toisen kerran 8.5.2012 annetun lain nro 19/2012 (Lei n.º 19/2012 que aprova o novo regime jurídico da concorrência, revogando as Leis nos 18/2003, de 11 de junho, e 39/2006, de 25 de agosto, e procede à segunda alteração à lei no 2/99, de 13 de janeiro; Diário da República, 1. sarja, nro 89/2012, 8.5.2012, jäljempänä NRJC) 9 §:n 1 momentin c kohta

B Ammattijalkapalloilijoiden edustus oikeutta ja peluuttamista sekä seurojen ja pelaajien välisiä työsuhteita koskevat säännöt

- 2 Urheilijan työ- ja harjoittelusopimusta sekä agentti- tai välityssopimusta koskevasta oikeudellisesta järjestelmästä 14.7.2017 annetun lain nro 54/2017 (Lei n.º 54/2017 que estabelece o regime jurídico do contrato de trabalho do praticante desportivo, do contrato de formação desportiva e do contrato de representação ou intermediação; Diário da República, 1. sarja, nro 135/2017, 14.7.2017, jäljempänä laki nro 54/2017) 3 §:n 1 ja 2 momentti, 9 ja 23 § sekä 26 §:n 1 ja 2 momentti
- 3 Urheilujärjestöjen oikeudellisista puitteista ja yleishyödyllisen urheilualan toimijan aseman myöntämisestä 31.12.2008 annetun asetuksen nro 248-B/2008 (Decreto-Lei n.º 144/93 que estabelece o regime jurídico das federações desportivas e as condições de atribuição do estatuto de utilidade pública desportiva) 29 §:n 1 momentin nojalla annettujen Liga Portugalin järjestämiä kilpailuja koskevien määräysten (Regulamento das Competições organizadas pela Liga Portugal) 74 §, 76 §:n 5 momentti, 79 §:n 6 momentti ja liitteessä II olevat 2, 3 ja 8 kohta
- 4 Liga Portuguesa de Futebol Profissionalin (Portugalin jalkapalloilun ammattilaissarja, jäljempänä LPFP) ja Sindicato de Jogadores Profissionais de Futebolin (ammattijalkapalloilijoiden ammattijärjestö, jäljempänä SJPF) välisen työehtosopimuksen (jäljempänä työehtosopimus) 4, 7-A, 10, 31 ja 39 § sekä 46 §:n 1 ja 3 kohta

C Pandemian johdosta toteutetut erityistoimenpiteet

- 5 Väliaikaisesta erityistoimenpiteestä työpaikkojen suojelemiseksi covid-19-pandemian yhteydessä 26.3.2020 annetun asetuksen nro 10-G/2020 (Decreto-Lei n.º 10-G/2020 que estabeleceu uma medida excepcional e temporária de proteção

dos postos de trabalho no âmbito da pandemia da doença Covid-19; Diário da República, 1. täydennysosa, 1. sarja, nro 61/2020, 26.3.2020) 6 §

- 6 Väliaikaisista erityistoimenpiteistä urheilun alalla covid-19-pandemian yhteydessä 23.4.2020 annettu asetus nro 18-A/2020 (Decreto-Lei n.º 18-A/2020 que estabeleceu as medidas excepcionais e temporárias na área do desporto, no âmbito da pandemia da doença Covid-19; Diário da República, 1. täydennysosa, 1. sarja, nro 80/2020, 23.4.2020; jäljempänä asetus nro 18-A/2020)
- 7 Covid-19-pandemiaan liittyvien sulkutoimien poistamista koskevasta strategiasta 30.4.2020 annettu ministerineuvoston päätöslauselma nro 33-C/2020 (Resolução do Conselho de Ministros n.º 33-C/2020 que estabeleceu uma estratégia de levantamento de medidas de confinamento no âmbito do combate à pandemia da doença Covid-19; Diário da República, 3. täydennysosa, 1. sarja, nro 85/2020, 30.4.2020)

Tosiseikat ja menettely pääasiassa

1. Asiayhteys

- 8 LPFP on yksityisoikeudellinen voittoa tavoittelematon järjestö, jonka tarkoituksena on järjestää ja säännellä ammattilaisjalkapalloilutoimintaa Portugalissa ja jonka varsinaisia jäseniä ovat urheiluseurat. LPFP järjestää miesten ammattilaisjalkapalloilun kilpailutoimintaa Portugalissa kolmessa kilpailumuodossa, jotka ovat Primeira Liga (ylin sarjataso), Segunda Liga (toiseksi ylin sarjataso) ja Taça da Liga (liigacup).
- 9 Kaudella 2019/2020 Primeira Ligassa oli 18 joukkuetta ja Segunda Ligassa 13 joukkuetta.
- 10 Kauden aikana Maailman terveysjärjestö WHO julisti koronavirusepidemian vuoksi 30.1.2020 maailmanlaajuisen terveydellisen hätätilan, ja 11.3.2020 se julisti covid-19-viruksen pandemiaksi.
- 11 Portugalin hallitus ilmoitti 12.3.2020 useista rajoitustoimenpiteistä viruksen leviämisen riskin torjumiseksi. Epidemiatilanteen pahenemisen vuoksi julistettiin poikkeustila, jonka voimassaoloa jatkettiin vähän kerrallaan 2.5.2020 saakka.
- 12 European Competition Network antoi kilpailusääntöjen soveltamisesta terveyskriisin aikana yhteisen lausuman, jossa se myönsi yritysten välisen yhteistyön voivan olla tarpeellista.
- 13 LPFP neuvotteli ja ilmoitti 12.3.2020 Primeira Ligan ja Segunda Ligan kansallisten mestaruussarjojen keskeyttämisestä toistaiseksi; pelaamatta oli tuolloin kymmenen pelikierrosta.

- 14 Kansainvälinen jalkapalloliitto (FIFA) perusti Euroopan-tason työryhmän käsittelemään pandemiaan liittyviä kysymyksiä ja pandemian vaikutuksia kansainvälisiin pelaajasiirtoihin sovellettaviin sääntöihin (Regulation on the Status and Transfer of Players, jäljempänä RSTP)¹. Työn seurauksena syntyi ”Covid-19 Football Regulatory Issues” -niminen asiakirja, joka tuli voimaan 7.4.2020 ja jossa FIFA ilmaisi keskeisimpiä aiheeseen liittyviä huolenaiheitaan.²
- 15 Toukokuussa 2020 FIFA julkisti kauden 2020/2021 uusien pelaajasiirtokausien päivämäärät. Portugalissa ensimmäisen siirtokauden ajankohta oli 3.8.–6.10.2020 ja toisen 4.1.–1.2.2021.
- 16 LPFP ja SJPF perustivat 21.3.2020 covid-19-seurantakomitean ja aloittivat neuvottelut, joiden tavoitteena oli varmistaa toimintatapojen urheilullinen ja taloudellinen kestävyys.
- 17 LPFP:n ja SJPF:n välisten neuvottelujen tilanteesta kerrottiin 7.4.2020 LPFP:n tiedotteessa, jossa todettiin muun muassa, että tulot vähenisivät tulojen menetysten vuoksi 60 prosenttia kauteen 2018/2019 verrattuna ja että LPFP oli tehnyt ehdotuksia, joiden se toivoi tulevan välittömästi huomioituiksi työehtosopimuksessa. Ehdotuksista SJPF hyväksyi eritellysti a) työsopimusten jatkamisen kauden loppuun asti siten, että ne ovat voimassa kauden 2019/2020 viimeiseen viralliseen otteluun saakka, b) lainasopimusten ja määräaikaisten siirtosopimusten jatkamisen kauden loppuun asti siten, että ne ovat voimassa kauden 2019/2020 viimeiseen viralliseen otteluun saakka, ja c) yhteisymmärryksen siitä, ettei mikään mainituista toimenpiteistä ole pätevä syy urheilijan työsopimuksen päättämiseen. SJPF ilmaisi olevansa eri mieltä taloudellisista kysymyksistä, erityisesti pelaajien palkanalennusta koskevista sopimuksista.
- 18 Koska SJPF:n kanssa ei saavutettu yhteisymmärrystä taloudellisista kysymyksistä, seurat turvautuivat hallituksen ehdottamiin erityistoimenpiteisiin, kuten lomautuksiin tai vastaaviin toimenpiteisiin, ja niillä oli vapaus neuvotella suoraan urheilijoidensa kanssa.
- 19 LPFP ja urheiluseurat olivat 7.4.2020 tietoisia kansainvälisellä tasolla ehdotetuista ratkaisuista, jotka koskivat pelaajasopimusten voimassaolon pidentämistä kaudella 2019/2020, sekä rekisteröintijaksojen ajankohdista.
- 20 Kansallisella tasolla ei kuitenkaan ollut varmaa, jatkuisiko urheilukausi ylipäänsä tai enää 30.6.2020 jälkeen, eikä tiedetty sitäkään, mitä konkreettisia vaikutuksia urheilukauden mahdollisella pidentämisellä olisi voimassa oleviin ja varsinkin

¹ RSTP:ssä määritetään maailmanlaajuiset sitovat säännöt, joita sovelletaan pelaajien asemaan, heidän kelpoisuuteensa osallistua järjestäytyneeseen jalkapallotoimintaan ja heidän siirtämiseensä seurojen välillä.

² Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin viittaa erityisesti asiakirjan sivuilla 3–7 ja 9 sanottuun.

30.6.2020 päättyviin työsopimuksiin tai mitä tapahtuisi kauden 2020/2021 siirtoikkunoiden ajankohdalle.

- 21 Koska LPFP ja SJFP eivät päässeet yhteisymmärrykseen urheilijoiden työsopimuksiin liittyvistä taloudellisista kysymyksistä, urheiluseurat hakivat niihin ratkaisua alkamalla 7.4.2020 lähtien tehdä suoria sopimuksia pelaajien kanssa tai lisäämällä niiden tekemistä. Suurimmassa osassa urheiluseurojen ja yksittäisten pelaajien välisistä sopimuksista sovittiin palkanalennuksista, jotka kompensoitaisiin vastaavan suuruisina tiettyjen ehtojen täytyessä eli kilpailutoiminnan käynnistyessä uudelleen.
- 22 Ministerineuvoston päätöslauselman nro 33-C/2020 perusteella Liga NOSin [Primeira Ligan nimi kyseisellä kaudella] ja Taça de Portugalin (Portugalin cup) kilpailutoiminnan oli määrä käynnistyä uudelleen 30.–31.5.2020 ilman stadionyleisöä.
- 23 LPFP, SJPF ja Associação Nacional de Treinadores de Futebol (Portugalin jalkapallovalmentajien liitto) allekirjoittivat 4.5.2020 sopimusten kestoa ja urheilullista yhteistyötä koskevan yhteisymmärrysmuistion.
- 24 Muistion mukaan i) urheilukausi 2019/2020 päättyisi kauden viimeistä virallista ottelua seuraavana päivänä, ii) Liga NOSiin osallistuvien seurojen pelaajiensa ja valmentajiensa kanssa tekemien, meneillään olevan kauden aikana päättyvien urheilijan työ- ja harjoittelusopimusten voimassaoloa jatkettaisiin automaattisesti niin, että ne päättyisivät kauden päättyessä, ja iii) sama päätisi määräaikaan siirtosopimukseen ja niihin liittyvään urheilulliseen yhteistyöhön. Muistion sisältö sisällytettiin tilapäissäännöksenä työehtosopimuksen 7-A kohtaan otsikolla ”Covid-19:n aiheuttamien kilpailutoiminnan aikataulumuutosten vaikutus urheilutoiminnan työsuhteisiin”.
- 25 FPFP muutti 18.6.2020 kautta 2019/2020 koskenutta virallista tiedotettaan nro 1 siten, että urheilukauden 2019/2020 alkamisajankohdaksi määritettiin 1.7.2019 ja päättymisajankohdaksi 2.8.2020.
- 26 LPFP ei sisällyttänyt kansallisiin sääntöihin siirtoikkunoiden joustoa koskevaa FIFAn ehdotusta (joka tuli voimaan vasta 25.6.2020), jonka tarkoituksena oli pelaajien työllistymismahdollisuuksien parantaminen pandemian yhteydessä.

2. Pandemian vaikutus ammattilaisjalkapalloiluun

- 27 Urheiluseurat arvioivat 7.4.2020 välittömien tulonmenetyksensä suuruudeksi 310 miljoonaa euroa, mikä vastasi 60 prosentin vähennystä kauden 2018/2019 operatiivisen toiminnan tuloihin verrattuna.
- 28 Siirtomarkkinoilla viiden suurimman eurooppalaisen pääsarjan (Englanti, Espanja, Ranska, Italia ja Saksa) pelaajien arvo laski 28 prosenttia pandemian aikana vuonna 2020. Tosiseikkojen tapahtuma-aikana urheiluseuroilla Portugalissa tai

muuallakaan ei juuri ollut halukkuutta uusien pelaajasopimusten tekemiseen, mikä aiheutti allekirjoitettujen sopimusten määrän pienenemisen.

- 29 LPFP esitti kaksi mahdollista skenaariota pandemian seurauksista: 1) pelaamatta olleita kymmentä pelikierrosta ei voitaisi toteuttaa ja 2) pelaamatta olleet kymmenen pelikierrosta pelattaisiin tyhjille katsomoille.
- 30 Urheiluseurojen kokonaistulojen kaudella 2019/2020 arvioitiin voivan pienentyä kauteen 2018/2019 verrattuna 37 prosenttia (skenaario 1) tai 15 prosenttia (skenaario 2). Ennakoitiin, että tuloja televisiointioikeuksista jäisi kokonaan saamatta ja että sponsori-, tukimaksu- ja lipputulot sekä fanituotteista ja vedonlyönnistä saatavat tulot vähenisivät merkittävästi. Pelaajasiirtoihin liittyvien summien odotettiin pienenevän 65 prosenttia skenaariossa 1 ja 28 prosenttia skenaariossa 2.
- 31 Tuntematon osuus urheiluseuroista leikkasi palkkojaan huhti-, touko- ja kesäkuussa noin 40 tai 50 prosenttia ja turvautui myös lomautusmenettelyyn.
- 32 Pelaajan menettäminen työsopimuksen yksipuolisen irtisanomisen vuoksi covid-19:n vaikutuksiin vedoten merkitsi välittömiä vaikeuksia löytää hänelle sopiva korvaaja ja kyetä rahoittamaan tämän palkkaaminen, lisäsi joukkueen pelaajiston kokoamisen kustannuksia ja johti lähteneestä pelaajasta suoritettavan siirtosumman menettämiseen.

3. 7.4.2020 tehty sopimus

- 33 Primeira Ligan urheiluseurat ja LPFP pitivät 7.4.2020 ennalta sovitun verkkokokouksen keskustellakseen pandemian vaikutuksista ammattilaisjalkapalloiluun. Urheiluseuroista kokoukseen osallistui korkeimman tason edustus. LPFP laati kokouksen osallistujaluettelon ja säilytti sen itsellään.
- 34 Osallistujat keskustelivat ottelutoiminnan keskeytymisen valossa pandemian vaikutuksista urheilijoiden työsopimuksiin, joiden oli määrä päättyä tai alkaa urheilukauden 2019/2020 alkuperäisenä päättymispäivänä tai urheilukauden 2020/2021 alkuperäisenä alkamispäivänä.
- 35 Tuolloin 7.4.2020 voimassa oli 514 työsopimusta, joiden päättymispäiväksi oli kirjattu 30.6.2020, kun rekisteröityjen työsopimusten kokonaismäärä oli 1 453.
- 36 Osallistujat sopivat, ettei yksikään Primeira Ligassa kaudella 2019/2020 mukana olleista urheiluseuroista palkkaisi pelaajaa, joka olisi päättänyt työsopimuksensa yksipuolisesti vedoten covid-19-pandemian vaikutuksiin tai mihin tahansa siihen liittyviin poikkeuksellisiin päätöksiin, kuten erityisesti urheilukauden pidentämiseen.
- 37 LPFP:n puheenjohtajan läsnä ollessa pidettiin 8.4.2020 toinen kokous, jossa osa Segunda Ligassa kaudella 2019/2020 mukana olleista urheiluseuroista ilmaisi niin ikään paikalla olleiden korkeimman tason edustajiensa kautta vastaavia

huolenaiheita kuin Primeira Ligan joukkueet edellispäivänä ja kannatti sitä, mitä 7.4.2020 pidetyssä kokouksessa oli sovittu.

38 Sopimuksella haluttiin

- a) varautua tilanteisiin, joissa pelaajan työ- tai lainasopimus oli päättymässä meneillään olleella urheilukaudella, velvoittamalla pelaajat sitoutumaan sopimuksiinsa pidennetyn urheilukauden loppuun saakka, ja ennakoita täten urheilukauden mahdollista pidentämistä
- b) varautua tarpeeseen sopia pelaajien kanssa palkkojen alentamisesta ja/tai palkanmaksun lykkäämisestä velvoittamalla pelaajat hyväksymään tämän kaltaiset järjestelyt sen välttämiseksi, että urheiluseurat, joiden taloudelliset valmiudet olivat heikentyneet tai heikentymässä, eivät kykenisi maksamaan pelaajiensa palkkoja, jolloin pelaajat voisivat kieltäytyä pelaamasta ottelutoiminnan käynnistyessä uudelleen tai irtisanoa sopimuksiaan palkanmaksun keskeytymisen perusteella, tai että urheiluseurat joutuisivat toteuttamaan yksipuolisesti yleistäen ilmaistuna poikkeuksellisia toimenpiteitä, kuten lomautuksia, erityisesti työsopimuksen täytäntöönpanon keskeyttämisen muodossa, sillä kaikki tämän kaltaiset mahdolliset tilanteet olisivat omiaan heikentämään kilpailullista laatua ja aiheuttaisivat viime kädessä taloudellista vahinkoa koko alalle
- c) estää pelaajia irtisanomasta sopimuksiaan vedoten pätevänä syynä siihen perusteeseen, etteivät he pysty tekemään työtään covid-19:n vuoksi, ja velvoittamaan heidät pysymään sitoutuneina sopimuksiinsa.

39 Sovitut toimet olivat LPFP:n edun mukaisia, sillä se hallinnoi jalkapallon kilpailutoimintaa Portugalissa ja sen tehtävänä on turvata kilpailutoiminnan vakauden ja asianmukaisuuden periaatteiden toteutuminen sekä asianomaisten urheiluseurojen toiminnan kestävyys ja talous- ja rahoitustilanteen terveys, ja lisäksi se saa omat tulonsa urheiluseuroilta ja sponsoreilta.

40 Vaikka sopimukseen osalliset tiesivät sen rajoittavan kilpailua, sopimuksen tarkoituksena oli joukkueiden vakauden, kilpailutoiminnan laadun ja asianmukaisuuden sekä alan vakavaraisuuden turvaaminen lyhyen aikavälin lisäksi myös keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä sekä seurojen välisen normaalin urheilullisen kilpailun ylläpitäminen.

41 Primeira Ligan ja Segunda Ligan urheiluseurojen sekä LPFP:n keskinäistä sopimusta ei tuotu keskitettyihin neuvotteluihin niiden ja SJFP:n välillä siinä yhteydessä, kun neuvoteltiin työehtosopimukseen covid-19-pandemian vuoksi tehtävistä muutoksista.

42 Sopimusta alettiin panna täytäntöön 7.4.2020. Autoridade da Concorrência (kilpailuviranomainen, Portugali) määräämien turvaamistoimien perusteella sopimuksen täytäntöönpano keskeytettiin 90 päivän määräajaksi, ja se päättyi lopullisesti 2.6.2020.

a) Sopimuksen piiriin kuuluneet pelaajat ja kantajien asema merkityksellisillä markkinoilla

- 43 Sopimuksen piiriin kuuluivat ammattijalkapalloilijat, joilla oli voimassa oleva urheilijan työsopimus Portugalissa Primeira Ligaan ja Segunda Ligaan osallistuvan urheiluseuran kanssa ja jotka olisivat voineet irtautua sopimuksestaan oma-aloitteisesti covid-19-pandemian vaikutuksiin vedoten, ja tämän seurauksena heillä ei olisi ollut sopimusta 7.4.–2.6.2020.
- 44 Kokouksissa, jotka pidettiin 7. ja 8.4.2020, olivat edustettuina kaikki kaudella 2019/2020 Primeira Ligaan osallistuneet ja lähes kaikki Segunda Ligaan osallistuneet joukkueet.
- 45 Varsinkin Primeira Ligan merkittävimmät seurat tekevät sopimuksia sellaisten pelaajien kanssa, joiden sopimus on voimassa. Sopimuksettomien pelaajien palkkaaminen on houkuttelevampi vaihtoehto pienemmille seuroille, sillä silloin pelaajan edelliselle seuralle ei tarvitse maksaa siirtokorvausta.
- 46 Noin 90 prosenttia pelaajasiirroista Primeira Ligassa ja Segunda Ligassa tehdään kesän siirtoikkunassa. Näin tapahtui vuosina 2019 ja 2020; vuonna 2020 kesän siirtoikkuna ulottui ainakin lokakuuhun asti, koska urheilukautta pidennettiin pandemian vuoksi.

b) Sopimuksen ammattijalkapalloilijoille aiheuttamat vahingot

- 47 Sopimuksen vuoksi pelaaja, joka irtisanoi sopimuksensa 7.4.–2.6.2020, voisi löytää työnantajakseen seuran ainoastaan Portugalin ulkopuolelta taikka kahta ylintä ammattilaissarjatasoa alemmalla sarjatasolla kilpailutoimintaan osallistuvan seuran Portugalista.
- 48 Sopimuksesta seurasi välittömästi se, että asianomaisten pelaajien käytettävissä olevat työnantajavaihtoehdot vähenivät, ja sopimus oli omiaan lisäämään myös epävarmuutta siitä, löytäisikö pelaaja odotuksiaan vastaavan seuran, jos hän haluaisi toimia Portugalin markkinoilla Primeira Ligassa tai Segunda Ligassa.
- 49 Sopimus oli omiaan myös i) lisäämään seuran etsimiseen vaadittavia ponnisteluja, ii) heikentämään seurojen pelaajille tarjoamia taloudellisia ehtoja sopimuksen allekirjoittamisesta, koska kiinnostuneiden seurojen joukko oli aiempaa pienempi, iii) heikentämään pelaajien kehittymistä tai näkyvyyttä koskevia odotuksia, iv) heikentämään sellaisten pelaajien hyvinvointia, jotka olisivat halunneet jäädä Portugaliin mutta joutuisivat mahdollisesti muuttamaan pakon edessä ulkomaille, sekä v) lisäämään portugalilaisten urheiluseurojen neuvotteluvoimaa, mikä voisi johtaa erityisesti siihen, että pelaajat hyväksyisivät heikompia taloudellisia ja muita ehtoja kuin ilman sopimuksen olemassa oloa.
- 50 Lisäksi sopimus saattaisi edistää pelaajien siirtymistä ulkomaille, joskaan yksikään asianomaisista pelaajista ei tehnyt sopimusta ulkomaisen seuran kanssa.

c) Sopimuksen hyödyt

- 51 Sopimus auttoi pitämään useimpien joukkueiden pelaajiston koossa ja edisti kilpailutoiminnan uudelleen käynnistämistä, mikä edesauttoi lopputuloksen aikaansaamista ja pelillisen laadun ylläpitämistä.

Pääasian asianosaisten keskeiset perustelut

- 52 Kantajat vastustavat RJC:n 9 §:n ja SEUT 101 artiklan soveltamista käsiteltävänä olevassa asiassa, sillä niiden mielestä Autoridade da Concorrência on toiminut virheellisesti pitäessään 7. ja 8.4.2020 saavutettua yhteisymmärrystä ”sopimuksena”, jolla on kilpailuoikeudellisia vaikutuksia, sekä käsitellessään tilannetta tarkoitukseen perustuvan rajoituksen näkökulmasta osoittamatta kuitenkaan toiminnan riittävää vahingollisuutta, ottaen huomioon erityisesti se, ettei tämän kaltaisten päätelmien tueksi ole tarpeeksi vakiintunutta kokemusta.

Yhteenveto ennakkoratkaisupyynnön perusteista

- 53 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii, onko edellä kuvattu sopimus SEUT 101 artiklan vastainen, kun otetaan huomioon SEUT 165 artikla, ja haluaa myös tietää, voidaanko sitä pitää tarkoitukseen perustuvana rajoituksena.
- 54 Koska SEUT 101 artiklaa sovelletaan menettelytapoihin, ”jotka ovat omiaan vaikuttamaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan”, ja koska jäsenvaltioiden väliseen kauppaan vaikuttamista koskevan edellytyksen on katsottu täyttyvän, ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on sovellettava unionin kilpailuoikeutta kansallisen oikeuden rinnalla SEUT 101 artiklan ja asetuksen (EY) N:o 1/2003 3 artiklan välittömän oikeusvaikutuksen vuoksi.
- 55 Toisaalta unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan urheilu on taloudellista toimintaa, joten se kuuluu erityisluonteestaan huolimatta unionin talousoikeuteen, ja sen vuoksi arviointi ei voi olla pelkästään abstraktia, vaan siinä on otettava huomioon tarkasteltavien toimien oikeudellinen ja tosiasiallinen asiayhteys.
- 56 Unionin tuomioistuimen asiassa C-325/08, Olympique Lyonnais, 16.3.2010 antaman tuomion 40 kohdasta voidaan vielä päätellä, että urheilun erityispiirteet sekä sen taustalla oleva sosiaalinen ja kasvatuksellinen tehtävä, joihin SEUT 165 artiklassa viitataan, ovat merkityksellisiä kilpailunrajoitusten mahdollisen objektiivisen oikeuttamisen kannalta.
- 57 Kantajien väliseen sopimukseen osallistuivat kaikki Primeira Ligan urheiluseurat ja suurin osa Segunda Ligan urheiluseuroista, joten kyse oli koko jäsenvaltion alueen kattavista markkinoista tuomiossa Vereeniging van Cementhandelaren v. komissio tarkoitetulla tavalla, ja sen vuoksi SEUT 101 artiklaa voidaan soveltaa

abstraktisti. Lisäksi on huomattava, että miespuolisten ammattijalkapalloilijoiden työsopimusmarkkinat ovat luonteeltaan erittäin kansainväliset.

- 58 Työnantajien välinen yhteisymmärrys siitä, ettei toisen palveluksessa olevaa työntekijää palkata, eli niin sanotusta *no poach* -järjestelystä sopiminen, perustuu yritysten välisiin horisontaalisiin sopimuksiin, joilla ne sitoutuvat vastavuoroisesti olemaan tekemättä oma-aloitteisesti työtarjoajia ja ottamatta palvelukseensa muiden yritysten työntekijöitä.
- 59 Tämän kaltaisia sopimuksia voi syntyä millä tahansa taloudellisen toiminnan osa-alueella, ja ne kuuluvat lähtökohtaisesti kilpailuoikeuden soveltamisalaan, koska niillä rajoitetaan yritysten yksilöllistä vapautta strategisten liiketoimintaehtojensa määrittämiseen, henkilöstön rekrytoiminen mukaan lukien.
- 60 Abstraktilla tasolla *no poach* -sopimuksilla on vaikutuksia työmarkkinoihin, sillä ne heikentävät työntekijöiden neuvotteluvoimaa lieventämällä tai kumoamalla ulkoisia tekijöitä, joilla voisi olla vaikutusta voimasuhteisiin.
- 61 Tämä voi johtaa palkanalennuksiin ja työvoiman liikkuvuuden estymiseen, rajoittaa työntekijän mahdollisuutta saavuttaa suotuisia ehtoja sekä yleisesti vääristää, rajoittaa tai estää vapaata kilpailua työntekijöiden markkinoilla.
- 62 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, ettei sen tiedossa ole, että komissio olisi tehnyt SEUT 101 artiklan soveltamista koskevia päätöksiä *no poach* -sopimusten suhteen.
- 63 Komissio on antanut tiedonannon ”Suuntaviivat Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 101 artiklan soveltamisesta horisontaalista yhteistyötä koskeviin sopimuksiin”, ja vaikka suuntaviivojen 316 kohdassa käsitellään ostajakartellien kysymystä tarkoitukseen perustuvan kilpailunrajoituksen näkökulmasta, *no poach* -järjestelyihin asiakirjassa ei viitata sanallakaan.
- 64 Edellä esitetyn perusteella on ilmeistä, ettei *no poach* -sopimukseen liittyvää vakiintunutta kokemusta ole, mutta tämä ei kuitenkaan estä pitämästä kyseisen kaltaisia sopimuksia tarkoitukseen perustuvana kilpailunrajoituksena.
- 65 Käsiteltävässä asiassa ei nimittäin sen erityispiirteiden vuoksi ole kyse perinteisestä tilanteesta, jossa kaksi kilpailevaa yritystä sopii täysin normaalien aikojen välillä, etteivät ne ota palvelukseensa toistensa työntekijöitä.

Päätettävä asia

- 66 Autoridade da Concorrência:n näkemyksen mukaan kyseessä on ollut ilmiselvä tarkoitukseen perustuva kilpailusääntöjen rikkominen.
- 67 Olennainen ero tarkoitukseen ja vaikutukseen perustuvan rikkomisen tai rajoituksen välillä perustuu toiminnan varsinaiseen luonteeseen ja tarkoitukseen,

ja jos kilpailunvastainen tarkoitus näytetään toteen, sen vaikutuksia kilpailuun ei ole tarpeen osoittaa.

- 68 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen näkemyksen mukaan tarkoitukseen perustuvan kilpailunrajoituksen olemassaolo olisi helppo todeta tyydyttäessä kyseessä olevan sopimuksen pintapuoliseen analyysiin, koska *no poach* -sopimukset ovat periaatteessa poistaneet kilpailutilanteen vastaavalla tavalla kuin tuotteiden hintojen vahvistamista tai asiakkaiden jakamista koskevat sopimukset.
- 69 Tarkoitukseen tai tavoitteeseen perustuvan rajoituksen muodostumista on kuitenkin tulkittava suppeasti, ja sitä voidaan soveltaa ainoastaan menettelytapoihin, joiden on tapauskohtaisen ja yksityiskohtaisen tutkiminnan perusteella osoitettu aiheuttavan riittävää haittaa kilpailulle.
- 70 Tätä analyysiä varten on punnittava sopimuksen sisältöä, sen aiottuja tavoitteita sekä taloudellista ja oikeudellista asiayhteyttä, jossa se esiintyy, sekä otettava huomioon kyseessä olevan tavaran tai palvelun luonne sekä markkinoiden tosiasialliset toimintaedellytykset ja rakenne. Toisaalta myös osapuolten aiomukset voidaan huomioida, vaikka ne eivät olekaan sopimuksen kilpailunvastaisen tarkoituksen määrittämisen kannalta välttämätön seikka.
- 71 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pitää toteen näytettynä, että seurat ja LPFP aikoivat sopimuksellaan i) varautua sopimusten päättymiseen kauden 2019/2020 lopussa eli 30.6.2020, ii) estää pelaajia vetoamasta sopimuksen irtisanomisen pätevään syyhyn sen perusteella, että he eivät voi tehdä työtään covid-19:n vuoksi, ja iii) vastata tarpeeseen sopia pelaajien kanssa palkanalennuksista ja/tai palkanmaksun lykkäämisestä.
- i) Meneillään olleen kauden 2019/2020 lopussa eli 30.6.2020 päättymässä olleet sopimukset*
- 72 Jalkapalloilussa työ- ja siirtosopimukset ovat tavallisesti sidoksissa rekisteröintijaksoihin, sillä urheilullisesta näkökulmasta ensimmäinen rekisteröintijakso alkaa yleensä uuden kauden ensimmäisenä päivänä. Useimmat covid-19:stä eniten kärsineet sarjat valitsivat kauden alkamisajankohdaksi heinäkuun 1. päivän ja päättymispäiväksi kesäkuun 30. päivän, ja näin tapahtui myös Portugalissa.
- 73 Koska urheilijan työsopimuksen on oltava voimassa vähintään yhden urheilukauden ajan ja se voi olla voimassa enintään viisi kautta, urheilijan työsopimus määritetään yleensä päättyään urheilukauden päättyessä.
- 74 23.7.2020 annetulla asetuksella nro 18-A/2020 luotiin laillinen mahdollisuus muuttaa urheiluseurojen sääntöjä pandemiatilanteen huomioon ottamiseksi. Meneillään olleen urheilukauden päivämäärien muuttamisesta tuli sallittua vasta tuolloin, kilpailutoiminnan uudelleen aloittaminen tehtiin mahdolliseksi

30./31.5.2020 alkaen, ja sopimusten kestoja ja urheilullista yhteistyötä koskenut yhteisymmärrysmuistio laadittiin 4.5.2020. Muistion jälkeen edettiin 8.6.2020 LPFP:n ja SJPF:n välisen työehtosopimuksen muuttamiseen.

- 75 Näin ollen ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että sopimuksen syntymisen ajankohtana oli epävarmaa, mitä urheilukauden pidentyessä tapahtuisi jalkapalloilijoiden sopimuksille tai kauden 2020/2021 pelaajien siirtoikkunoille.
- 76 Sopimuksen määräaikaisuus on urheilutyösuhteessa vakauttava tekijä, joka rajoittaa kilpailua työmarkkinoilla ja perustuu tarpeeseen suojata kilpailullisuutta urheilussa.
- 77 Tavanomaisesta työ sopimuksesta poiketen urheilija ei työntekijänä tosiasiallisesti voi irtisanoa sopimustaan yksipuolisesti ennen sen päättymistä ilman pätevää syytä, paitsi jos oikeudesta voimassa olevan sopimuksen yksipuoliseen päättämiseen ilman pätevää syytä sekä tällöin suoritettavasta vahingonkorvauksesta on sovittu. Näin ollen urheilijan työ sopimuksessa rajoitetaan voimakkaasti pelaajan vapautta irtautua sopimuksestaan, ja sopimuksen määräaikaaisuutta pidetään vakauttavana tekijänä.
- 78 Joukkueiden vakauden takaamisen nimissä sekä kilpailutoiminnan ja erityisesti kilpailullisen vakauden ja urheilullisten ansioiden periaatteiden turvaamiseksi urheilijan työ sopimuksen kesto on sidottu kunkin urheilukauden kesto.
- 79 Siten urheilukauden pidentämisen vaikutukset 30.6.2020 päättymässä olleisiin urheilijoiden työ sopimuksiin otettiin keskitetyn sopimisen piiriin.
- 80 Näin ollen ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin arvioi sopimuksen tavoitetta eli niiden pelaajien pitämistä joukkueessa meneillään olleen urheilukauden pidennetyin keston loppuun asti, joiden sopimukset olivat päättymässä 30.6.2020, siten, että vaikka sovittu sääntö voidaan abstraktisesti rinnastaa kilpailukieltoehtoon, se vastaa kuitenkin samaan tarpeeseen kuin normaalioloja varten laaditut urheilutoiminnan säännöt, ja että se edistää joukkueiden vakautta ja urheilullisen kilpailun toteutumista.
- 81 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo näin ollen poikkeuksellisissa olosuhteissa, että 7.4.2020 sovittu, 30.6.2020 päättymässä olleita sopimuksia koskenut sääntö voidaan sovittaa yhteen SEUT 165 artiklan mukaisten hyväksyttävien tavoitteiden kanssa, jotka liittyvät olennaisesti kilpailutoiminnan vakauden turvaamisen periaatteita suojaaviin kansallisiin säädöksiin ja sääntöihin, ja tämän vuoksi ennakkoratkaisun pyytäjällä on epäilyksenä siitä, onko mainittu sääntö luonteeltaan riittävän vahingollinen, jotta sitä voitaisiin oikeuskäytännössä edellytettävällä tavalla pitää tarkoitukseen perustuvana kilpailunrajoituksena.

ii) Sellaisten pelaajien tilanne, jotka aikoivat irtisanoa sopimuksensa vedoten pätevänä syynä siihen, että covid-19 esti heitä tekemästä työtään

- 82 Toinen tilanne, johon sopimuksella varauduttiin, oli estää pelaajia irtisanomasta sopimuksiaan vetoamalla siihen pätevään syyhyn, etteivät he voineet tehdä työtään covid-19:n vuoksi, ja pakottaa heidät pysymään sitoutuneina sopimuksiinsa.
- 83 Yksi tapa päättää urheilijan työsopimus on se, että pelaaja tekee aloitteen sen irtisanomiseksi pätevistä syistä. Irtisanomiskorvaukseen oikeuttavana pätevänä syynä pidetään erityisesti sitä, jos työnantaja tuottamusperusteisesti laiminlyö oikea-aikaisen palkanmaksun tai määrää kohtuuttomia rangaistuksia.
- 84 Tämän kaltaiseen menettelyyn voidaan kuitenkin turvautua ainoastaan silloin, kun sopimuksen irtisanomiseen on olemassa pätevä syy vakavan ja tuottamusperusteisen sopimusrikkomuksen vuoksi, joka tekee urheilijan työsuhteen jatkumisesta käytännössä mahdotonta. Pätevä syy urheilijan aloitteesta tapahtuvaan irtisanomiseen on siis käsitteenä suppeampi ja edellytyksiltään tiukempi kuin tavanomaisen työntekijän pätevä syy sopimuksen irtisanomiseen.
- 85 Jos osapuolet eivät ole sopineet erillisestä irtisanomislausuksesta, pelaaja voi irtisanoa urheilijan työsopimuksensa ainoastaan pätevistä syistä, joten hänen irtisanoutumisen vapauttaan on rajoitettu voimakkaasti, sillä kuten ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin korostaa, sopimuksen määräaikaisuus on vakauttava tekijä.
- 86 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan voidaan kyllä spekuloida pätevän syyn käsitteellä ja sillä, voisivatko työn tekemisen estymiseen covid-19:n vuoksi liittyvät seikat olla pätevä syy, mutta näiden syiden joukko on joka tapauksessa hyvin rajallinen, ja vaatimuksena on urheilijan työsuhteen jatkumisen tekeminen käytännössä mahdottomaksi.
- 87 Koska olosuhteiden ehdoton poikkeuksellisuus ja epävarmuus rajasivat mahdollisia pätevänä irtisanomisen syinä pidettäviä seikkoja entisestään, ennakkoratkaisua pyytäneellä tuomioistuin suhtautuu epäilevästi siihen, voidaanko sopimusta pitää tarkoitukseen perustavana kilpailunrajoituksena.

iii) Palkanalennukset ja palkanmaksun lykkääminen

- 88 Sopimus koski myös tarvetta sopia pelaajien kanssa palkanalennuksista ja/tai palkanmaksun lykkäämisestä ja velvoitti heidät hyväksymään tämänkaltaiset järjestelyt, jotta vältettiin urheiluseurojen ajautuminen tilanteeseen, jossa ne eivät kykenisi suorittamaan maksuja.
- 89 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pitää sopimuksella tavoiteltuja päämääriä kaksijakoisina. Toisaalta sen tavoitteena oli joukkueiden vakauden, kilpailutoiminnan laadun ja asianmukaisuuden sekä alan vakavaraisuuden turvaaminen urheilullisessa mielessä lyhyellä, keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä

sekä seurojen välisen normaalin kilpailun ja tasapainon ylläpitäminen tietty yhdenvertaisuuden aste säilyttäen. Toisaalta taas tavoitteena oli myös alan vakavaraisuuden turvaaminen taloudellisessa mielessä.

- 90 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan tavoitteet urheilun osa-alueella vaikuttavat perustelluilta, koska ne kuuluvat SEUT 165 artiklassa tunnustettuihin yleisiin tavoitteisiin. Taloudellisten etujen suojaamista koskevaan tavoitteeseen pyrkiminen taas ei itsessään ole kilpailunvastaista, koska se on luonnollinen osa jokaisen yrityksen toimintaa, mukaan lukien urheiluseurat taloudellisen toiminnan harjoittamisen osalta.
- 91 Näin ollen kilpailutilannetta on analysoitava yhdessä urheilun erityispiirteiden kanssa, jotta voidaan löytää tasapaino ammattilaisjalkapallon kaupallisten ja urheilullisten näkökohtien välillä.
- 92 Toteutetun toimenpiteen oikeasuhteisuutta on siis arvioitava unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön valossa määrittämällä, ylittääkö sopimus laillisista tavoitteistaan huolimatta sen, mikä on tarpeen tavoitteen toteuttamiseksi.
- 93 Tuomion Meca-Medina mukaan on olemassa rajoituksia, jotka kuuluvat erottamattomasti urheilukilpailujen järjestämiseen ja asianmukaiseen toteuttamiseen ja joilla pyritään nimenomaan varmistamaan tervehenkinen kilpailu urheilijoiden välillä. Kyseisessä tuomiossa todetaan, että sellainen ”taloudellisen solidaarisuuden [järjestelmä], joka mahdollistaa huippu-urheilutapahtumien ja -toiminnan tuottamien tulojen jakamisen ja sijoittamisen uudelleen urheilutoiminnan alemmille tasoille”, on oikeutettu.
- 94 Kyseisessä tuomiossa unionin tuomioistuin piti joissakin tapauksissa mahdollisena punnita ”ei-kaupallisia tavoitteita” suhteessa kilpailunrajoitukseen ja katsoa, että nämä tavoitteet ovat tätä rajoitusta tärkeämpiä, jolloin SEUT 101 artiklan 1 kohtaa ei ole rikottu. Tällöin puhutaan liitännäisrajoitusten teoreettisesta käsitteestä.
- 95 Teoriaa ei kuitenkaan pidä soveltaa rajoituksetta, sillä taloudellisen toiminnan kyseessä ollen siitä seuraisi, ettei SEUT 101 artiklaa sovellettaisi kilpailua rajoittaviin sopimuksiin, jotka eivät tosiasiallisesti ole tarpeellisia ja oikeasuhteisia tavoiteltuihin muihin kuin taloudellisiin päämääriin nähden. Tällaista seurausta ei ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mielestä voida hyväksyä.
- 96 Puhuttaessa sopimuksen taloudellisesta ulottuvuudesta, joka on sovitettava yhteen urheilullisten tavoitteiden kanssa, on syytä todeta, että sopimus on poikkeuksellisen ajan tuote. Taloudellisia vaikutuksia ajatellen seurojen tulot laskivat äkillisesti ja välittömästi, ja se aiheutti vakavia vakavaraisuusongelmia. Urheiluseurojen pääasiallinen tulovirta tyrehtyi, ja niiden oli leikattava menojaan, ja pelaajien palkat lukeutuvat merkittävimpiin kulueriin urheiluseurojen talousarviossa.
- 97 FIFA vihjasi urheiluseurojen saattavan ajautua maksukyvyttömyyteen ja ilmaisi huolensa siitä, etteivät ne ehkä pystyisi takaamaan pelaajien ja valmentajien

palkanmaksua, mistä seuraisi riitoja, sopimusvakauden horjumista ja mahdollinen maksukyvyttömyys.

- 98 Kansallisella tasolla yksimielisyyteen päästiin kuitenkin ainoastaan urheilullisista kysymyksistä, kun taas taloudellisista kysymyksistä, varsinkaan pelaajien palkkoihin liittyvien ehtojen muuttamisesta, yhteisymmärrystä ei saavutettu.
- 99 Tässä tilanteessa urheiluseuroilla oli vaihtoehtoinaan pyrkiminen sopimukseen palkanalennuksista ja/tai palkanmaksun lykkäämisestä sekä turvautuminen lainmukaisiin järjestelyihin, kuten lomautuksiin, tai muuten uhkana oli lopulta maksukyvyttömyys, josta seuraisi seurojen määrän pieneneminen.
- 100 Urheiluseurojen laajamittainen yksinkertaistettuun lomautusmenettelyyn turvautuminen olisi voinut vaarantaa kilpailutoiminnan uudelleen käynnistymisen, koska menettelyssä on pohjimmiltaan kyse työsopimusten keskeyttämisestä.
- 101 Vaikka kilpailutoiminnan uudelleen käynnistyminen ei olisikaan vaarantunut, seurauksena olisi joka tapauksessa ollut pelaajien palkkojen aleneminen 1 905 euroon ilman mahdollisuutta niiden myöhempään tarkistamiseen.
- 102 Lisäksi lomautukset olisivat lähtökohtaisesti estäneet pelaajien irtautumisen seuroista, eikä lomautus ole pätevä syy sopimuksen irtisanomiseen. Tällöinkin pelaajien olisi ollut pysyttävä seuroissa, joiden kanssa heillä oli sopimus, mutta heidän motivaationsa olisi epäilemättä kärsinyt ja kilpailutoiminnan laatu samalla vaarantunut.
- 103 Näin ollen sopimuksella ei loppujen lopuksi ollut merkittävää vaikutusta pelaajien ”työnteon vapauteen”, sillä lomautusmenettely ei ole pätevä syy urheilijan työsopimuksen irtisanomiseen, vaikka se johtaisikin yksipuolisiin palkanalennuksiin.
- 104 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa kuitenkin, että yksinkertaistettuun lomautusmenettelyyn perustuneet toimet kestivät kuukauden, ja niitä voitiin poikkeuksellisesti jatkaa kuukausi kerrallaan enintään kolmeen kuukauteen asti. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin huomauttaa, että riidanalainen sopimus oli voimassa ainoastaan 7.4.–2.6.2020 eli vain 56 päivää, mikä on lyhyempi aika kuin yksinkertaistettujen lomautustoimien kolmen kuukauden enimmäiskesto.
- 105 On myös osoitettu, että lomautukset olisivat vaarantaneet kilpailutoiminnan laadun, koska yksipuolisesti toteutetut toimet olisivat heikentäneet pelaajien motivaatiota, ja että ainoastaan hyvin pieni osa seuroista käytti lomautusjärjestelyjä sopimatta pelaajiensa kanssa etukäteen tuloihin liittyvistä kysymyksistä.
- 106 Lisäksi on osoitettu, että sopimuksen tekemisestä lähtien urheiluseurojen ja pelaajien välillä oli uusia tai entistä tiiviimpiä neuvotteluyhteyksiä taloudellisten kysymysten ratkaisemista varten. Sopimuksen syntymispäivämäärän jälkeen

- tehtiin useita sopimuksia palkanalennuksista ja niiden myöhemmästä korvaamisesta, mitä ei olisi tapahtunut lomautusmenettelyä sovellettaessa.
- 107 Pelaajilla oli mahdollisuus olla hyväksymättä palkkasopimuksia ja odottaa seuran taloustilanteen heikkenemistä siihen pisteeseen, että se ei kykenisi täyttämään palkanmaksuvelvoitettaan. Palkanmaksun laiminlyönti saattaisi ääritilanteessa johtaa seurojen maksukyvyttömyyteen, mikä vaikuttaisi tulevaan kilpailutoimintaan osallistuvien seurojen määrään ja kilpailutoimintaan sekä välittömästi että myös tulevaisuudessa.
- 108 Vaikka onkin totta, että riidanalaisessa sopimuksessa on sovittu kilpailua työmarkkinoilla rajoittavasta säännöstä, säännön tavoitteena on kuitenkin ollut joukkueiden koossa pitäminen ja sen välttäminen, että taloudellisesti muita vakavarammista urheiluseuroista olisivat käyttäneet tilannetta epäeettisesti hyväkseen hankkimalla pelaajia vähävaraisemmilta urheiluseuroilta, mikä olisi ollut omiaan vaarantamaan solidaarisuuden periaatteen.
- 109 Näin varjeltiin myös yhtäläisten mahdollisuuksien periaatetta, joka on olennainen osa rehtiä kilpailutoimintaa. Taloudellisesti vahvat seurat kohtaavat kilpailutoiminnassa seuroja, jotka ansaitsevat vähemmän. Oli vaara, että pandemian aiheuttama tilanne kasvattaisi näitä eroja huomattavasti. Ensin mainitut voisivat palkata pelaajia heikommista seuroista, jotka menettäisivät tärkeintä omaisuuttaan, ja tämä loisi kilpailutoimintaan selvää epätasa-arvoa vaarantaen sen asianmukaisuuden.
- 110 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin epäilee kuitenkin sopimukseen perustuvan säännön oikeasuhteisuutta.
- 111 Ei voida sivuuttaa myöskään sitä, että pelaajia ei kuultu, ja sen vuoksi menettelyä ei voida pitää avoimena ja oikeudenmukaisena. Todellisuudessa pyrittiin turvamaan urheilulliset arvot tavalla, joka pakotti pelaajat suuriin uhrauksiin. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa kuitenkin, että lomautusmenettelyä käytettäessä uhraukset olisivat voineet olla vielä suurempia.
- 112 Pelaajat, jotka eivät halunneet sopia palkanalennuksesta tai palkanmaksun lykkäämisestä, eivät laiminlyöneet sopimusvelvoitteitaan. Jos urheiluseurat eivät kyenneet maksamaan palkkoja, pelaajilla oli pätevä syy irtisanoa sopimuksensa.
- 113 Tämä seikka voi johtaa päätelmään, ettei toimenpide ole ollut oikeasuhteinen, ja seurauksena voi olla SEUT 101 artiklan soveltaminen käsiteltävässä asiassa. Ennakkoratkaisua pyytäneellä tuomioistuimella on tästä kuitenkin epäilyksiä.
- 114 Tässä yhteydessä on syytä todeta, että i) sopimuksen kesto oli lopulta vähäpätöinen, ainoastaan 56 päivää, ii) markkinakysyntä oli käytännössä olematonta, iii) sopimus koski ainoastaan portugalilaisia seuroja, ja pelaajamarkkinat ovat erittäin kansainväliset (maailmassa on kaikkiaan 2 671 jalkapalloseuraa, joista ainoastaan 36 on portugalilaisia, joten mahdolliset vaikutukset kilpailuun olivat huomattavan vähäiset), iv) sopimuksen

voimassaoloaikana kilpailutoiminta oli keskeytyksissä, mikä vähensi sopimuksen mahdollisia vaikutuksia Autoridade da Concorrência yksilöimiin markkinoihin, v) pelaajien siirtoikkuna ei ollut auki, joten vaikka pelaajasopimuksia olisikin voitu tehdä, ei ollut luultavaa, että yksikään seura aikoo tehdä sopimuksen pelaajan kanssa voimatta peluuttaa häntä, ja vi) pelaajiin kohdistunut kysyntä oli tavallista vähäisempää pandemian vuoksi mutta myös lakisääteisten ehtojen vuoksi, joiden takia uusien pelaajien rekisteröiminen ja peluuttaminen ei ollut mahdollista, ja näin ollen sopimuksen vaikutusten kohteena olleiden pelaajien joukko oli pieni.

- 115 Niin ikään on osoitettu, etteivät pelaajat lopulta pitäneet sopimusta painostustekijänä, jolla heidät olisi saatu hyväksymään heikennettyjä palkkausehtoja tai olemaan irtisanomatta sopimuksiaan yksipuolisesti, sillä suuri enemmistö heistä ei vaikuttanut kärsivän siitä vahinkoa kansainvälisten markkinoiden merkittävyyden vuoksi.
- 116 Autoridade da Concorrência näkemyksen mukaan sopimus oli tavoitteeltaan joka tapauksessa kilpailua rajoittava, eikä sen vaikutuksia markkinoiden toimintaan sen vuoksi ollut tarpeen arvioida.
- 117 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin epäilee kuitenkin, onko sopimus sen kuvastamat poikkeukselliset olosuhteet huomioon ottaen ilmentänyt riittävää vahingollisuutta kilpailulle tai olisiko sen vaikutuksia tutkittava, jotta voidaan arvioida, onko kilpailu tosiasiallisesti estynyt, rajoittunut tai vääristynyt.
- 118 Lisäksi on epäselvää, voidaanko sopimuksen katsoa jo luonteensa puolesta haittavan kilpailun moitteetonta toimintaa. Autoridade da Concorrência on itsekin todennut, ettei unionin tuomioistuin ole oikeuskäytännössään tarkastellut samanlaisia tapauksia, eikä käsiteltävässä asiassa merkityksellisten oikeussääntöjen soveltaminen tai tulkinta suinkaan ole selvää, yksiselitteistä tai vailla perusteltuja epäilyksiä.